పతిభక్తి

1

'ఇందులో నా తప్పేముందో ఆలోచించి చెప్పండి. నిష్కారణంగా ఈ అపవాదుపడ్డం నాకెంత మాత్రం ఇష్టంలేదు. మొన్న మా మరదలు మటుకు-మా మరదలన్నదా లేదా?.... మా అక్కయ్య నీకు చాతబడి చేస్తున్నదిట, ఏమిటని, మొగుడూ పెళ్ళాల మధ్య లక్ష గ్రంథం నడుస్తుందిగాక! అదంతా లోకం సొత్తయిపోయి ఈవిధంగా నన్ను బాధించవమనేదున్నదే. చాలా శోచనీయమే కాకుండా లబ్బున యేడవాలిసిన సంగతి. నేనంతకన్న నొక్కి-చెప్పలేను.'

నిజమే! నాకు ఆడవారు భర్తలయందు భయభక్తులూ, వినయ విధేయతలూ కలిగి దాసాను దాసులయి వుంటే చూడాలని వుంటుంది. అంత మాత్రం చేతనే నన్ను పసపిల్ల బాలాది పర్యంతం వైరాసువ్రతికి పోతున్నవాణ్ని చూసినట్టు

చూడక్కర్లేదు. నాకూ ఈ కాలపు పద్ధతులు నచ్చకపోలేదు. క్రాపింగులు పెట్టుకోండి, మైలగుడ్డలతో భోజనం చెయ్యండి, శూద్రవాళ్ళతో కలిసి ఒక బంతినే భోజనా లఘోరించండి. నేనడగను. ఎలాగో కలికాలం ఈవిధంగా వర్ధించే వుందిట. కాని ఆడవాళ్ళకు స్వేచ్ఛ యిచ్చి కులకమనటానికి నా అంత రాత్మను నిలువునా చీల్చినా ఒప్పదు. వాళ్ళను ఖైదీలకింద వుంచి ఒక కాలితో ఒత్తి పట్టకపోతే – అమ్మా! స్త్రీ బుద్ధీ ప్రళయాంతకహ' అన్నవాడు వెర్రివాడా?

నాకింత మాత్రం ఆలోచనే పెళ్ళప్పుడుంటే పెళ్ళి చేసుకోకనేపోదును. కాని నా పెళ్ళి నాకు చాలా చిన్నతనంలోనే అయిపోయింది. ఏం చెయ్యను? ఆ భగవంతుడు నాయందు ఇంతకూ దయ ఉంచలేదు. నా భార్యకు ఇతర స్త్రీలందరికీ ఉన్న దుర్గుణాలన్నీ వున్నై. ఒకటి నవ్వడం. పురాణాల్లో పతివ్రతలను తీసుకోండి. వాళ్ళెక్కడైనా నవ్వినట్టు నిదర్శనం వుందేమో చూడండి. యెందుకుంటుంది? ఆడది నవ్వితే నాకంతా ఇంతా మంటకాదు. చక్కగా, గంభీరంగా వుండలేరూ? అసలు నవ్వు నాలుగందాలచెరు పని ఊరికే అన్నారా యేమిటి? రెండో దుర్గుణం – అతిగా మాట్లాడటం. పతివ్రతకు– అనగా సర్వకాల సర్వావస్థలయందూ మొగుడి సంగతి విచారించేదానికి – అంత మాట్లాడటానికి అవకాశం యెక్కడుంటుంది? ఒకళ్ళతో ఒకళ్ళు ఎక్కువగా మాట్లాడుకోటం ఒకటి, మగవాళ్ళతో మాటకుమాట సమాధానం చెప్పటం ఒకటి, ఇటువంటి దుర్గుణాలు సామాన్యంగా ఆడవాళ్ళందరికీ వున్నై. నా దుర దృష్టంచేత అన్నీ నా భార్యకూ అబ్బినై. ఏ చింతా ఎరగని నాజన్మకిదో పెద్ద మనోవ్యాధి అయిపోయింది.

ఇవన్నీ బహిరంగంగా చెప్పవలసినవి కావు. కాని ఉన్న సందర్భమంతా పూసగుచ్చినట్టు చెప్పకపోతే నావల్ల నేరం వున్నదీ లేందీ మీకెలా తెలుస్తుంది?

నా పెళ్ళాం అందరాదవాళ్ళల్లే వుండటమే కాకుండా వారు వాళ్ళ మొగుళ్ళను చూస్తున్న దానికన్న నన్ను చాలా చులకనగా చూసేది. నన్నన్నీ అసందర్భమైన ప్రశ్నలు వేసేది. త్వరగా వంట కానీవే అంటే 'మిమ్మల్ని వెనకనుంచి అలా తరుముతుంటే మీ రాఫీసులో యెన్నాళ్ళు పనిచెయ్యగలరు? ప్రతిరోజూ మీచేత అలా అనిపించుకోవాలంటే చూడండి ప్రాణం యెలా వుంటుందో' అంటుంది. కావాలని ఎన్ని సంవత్సరాలైనా వంట చెయ్యొచ్చుగాని, వంటచెయ్యక తప్పదు- విధి అనుకుంటూ ఒక్కరోజు కూడా చెయ్యలేమమ్మా' అంటుంది.

"ఏమండోయి! ఇవాళ పొద్దున మీరిలా ఆఫీసుకు పోగానే మీ బావగా రొచ్చారు" [మా మేనత్త కొడుకన్న మాట]

"ఊఁ!"

"వా డున్నాడా?' అన్నారు"

"నన్ను నువ్వు 'వాడు' అనవచ్చునా?" నేను.

నా పెళ్ళాం ముక్కుమీద వేలుపెట్టుకుని. "రామ! రామ! నేను మిమ్మలి వాడన్నానుటండీ!"

"వా డున్నాడా అన్నా దంటివే!"

"అవును. ఆయన మాటలే అవి"

"అలా అనగూడదు."

"వాడున్నారా అన్నా రనాలా?"

నా కీ పాటికల్లా చిరాకువచ్చి నోరు మూసుకోమంటాను. నేను మాటాడ లేక తిడుతున్నా నంటుంది. మాటకు మాట చెప్పటం అసహ్యమే కాని ఇంత మాత్రానికే మాట్లాడ లేక పోతామా? ఇదీ వరస.

పువ్వు పుట్టగానే పరిమళిస్తుందిట. కాపరానికి వచ్చిన రోజు లగాయతు దానిబుద్ధి ఎప్పుడూ ఒక్క దిక్కుకే ఈడుస్తుంటే! తల్లో పిన్నులు కావాలి. పౌడర్లు కావాలి. మాస పత్రికలు కావలి ఒక్కటి కూడా యిచ్చానని కల్లో గూడా అనుకోకండి నా పుద్దేశం తెలీకుండా, మొగుడ నైనా విచారించ కుండా నీకు డబ్బు ఖర్చవుతుందని భయం అనటం పతివ్రత లక్షణమేనా?

దీన్ని ఏమటి చెయ్యటం అని చాలా దిగులు కలిగింది నాకు. బాగా యోచించిన మీదట నా కొక్కటే ఉపాయం కనపడ్డది. ప్రతి రోజూ దానికి పతివ్రతల కథలు చదివి వినిపించటం మొదలు పెట్టాను. నే నెప్పుడో మహాపతి వ్రతల కథలని ఒక పుస్తకం కొన్నాను. అది ఇప్పుడక్కరకొచ్చింది. తరవాత రామాయణం చదివాను.

ఒక రోజున నా భార్యకు పెద్ద సందేహం వచ్చింది.

"ఏమండీ సీత మంచి పతివ్రతేనా?"

"అమ్మా! లోకంలో ముగ్గురు పతివ్రతలలో ఒకతె"

"ఎవరెవరండీ!"

"అహల్యా, ద్రౌపదీ, సీతా—వీరు ముగ్గురూ."

"అహల్యంటే ఇంద్రుడితో?—"

"అలా అంటే కళ్ళు రెండూ పోతై."

"ద్రౌపది పంచపాండవుల పెళ్ళాంకదా?"

"అబ్బో నీ పాతివ్రత్యానికి వీళ్ళు నెక్కిరించ వచ్చావే! సీతకేం వంక పెట్టావు?"

"అంతా వంకే! అంతకన్న నేనే మంచి పతివ్రతను"

"ఎందువల్లో"

"ఎందువల్ల కాదో! ముందు సంగతసలు — సీత రాముణ్ణి నువ్వంటుందేం? యేమిరా అని కూడా అన్నది"

ఈ వాదన కేం చెప్పను? అప్పటిమట్టుకు కోప్పడి నోరు మూశాను. మర్నాడు మళ్ళీ ఈ సంగతే యెత్తింది మా ఇంటిది. ఆలోచించగా నాకే అంత బాగా లేదు, సీత రాముణ్ణి గౌరవంగా పిలవకపోవటం. తరవాత నేను బాగా తెలిసిన పెద్దమనిషి నడిగా నీ విషయం. ఆయన చెప్పినదంతా అర్థం కాలేదు. కాని ఉన్న సందర్భం యించుమించుగా ఇది: సీతా రాముడూ— వాళ్ళు వాడిన భాష తెలుగు కాదుట. అది సంస్కృతం అన్నాడాయన. ఎందువల్లంటే అది దేవభాష కనక భగవంతుడి అవతారాల్లో అదే ఉపయోగించ బడ్డదన్నాడు. తదుపరి సంస్కృత వ్యాకరణం మన తెలుగు వ్యాకరణమల్లేకాక గొంతు పట్టేస్తుందిట. దాని ప్రకారం యెదురుగా ఒక్క మనిషి వున్నప్పుడు ఆ మనిషి దేముడయ్యేది రాజయ్యేది యేకవచనం మాట తలపెట్టగూడదట. అందుచేత సీత సంస్కృతంలో రాముణ్ణి యేకవచనంలోనే సంబోధించింది. తెలుగులో తర్జుమా చేసిన పెద్దమనుష్యులు ఆ యేకవచనం యేకవచనంగానే ఉంచారట. ఇదంతా నా పెళ్ళానికి చెప్పిన మీదట ఎవరినో అడిగి కనుక్కున్నానన్నది. తనకు కావలసింది యేకవచనమూ, నేను కనుక్కోటమా?

అయితే యేం? రాపాడగా రాపాడగా రాళ్ళైనా అరుగుతై. క్రమంగా నా పెళ్ళానికి పాతివ్రత్యాన్ని చూస్తే గౌరవం ప్రారంభించింది. నన్ను పతివ్రత లక్షణాలు, పతివ్రతా మహత్యం వీటిని గురించి అడగటం మొదలు పెట్టింది. చావుకు పెడితే లంఖణాలకు రాకపోతుందా అని, నా బుద్ధికి తోచినవన్నీ చెప్పాను.

2

అదే మొదలనుకోండి నా కష్టాలకూ, అపఖ్యాతికీ.

పాతివ్రత్యాన్ని గురించి నా అభిప్రాయం నలుసంతైనా మారిందనుకో వద్దు— నేనంత తేలగ్గా అభిప్రాయాలు మార్చుకునేవాణ్ని కాను— కాని ఈ పాతివ్రత్యాన్ని శాస్త్రోక్తంగా ఆచరణలో పెట్టాలంటే కొంత ఇబ్బంది కలక్క పోదు.

ఒకరోజు ఉదయం నేను నిద్రలేచి పక్కమీదినించి లేవబోతుండగా నా పెళ్ళాం వచ్చి నన్ను లేచి నుంచోమని వంగి కాళ్ళంటుకుని కళ్ళకద్దుకుంది. ఈ చర్య వెంటనే నాకు అర్థం కాలేదు. చప్పున నాకు సిగ్గు, అసహ్యమూ కలిగి ఏమిటీ వేళాకోళం అనబోతుండగా జ్ఞాపకం వచ్చింది! ఆ రోజు కంఠటితో పోయింది.

ప్రతిరోజూ ఈవిధంగానే చేస్తుందా యేమిట్రా భగవంతుడా అని భయం వేసింది. కాని మరిచిపోక పోతుందా అనుకున్నాను. మరిచిపోయింది నేను. మర్నాడు మళ్ళీ ఈ ప్రకారమే— జరిగింది. ఆ మర్నాడు, ఆ మర్నాడు. ఆ పని పోనీ చెయ్యకపోతేయే మందామని నోటిదాకా వచ్చింది. కాని ఎలా అనను? నేను చదివిన కథలన్నీ ఇందుకేగా? ఈ నమస్కారాలు చేయించుకోటం కాకపోయినా నా ప్రాణానికొచ్చింది.

ఒకరోజు జ్ఞాపకం పెట్టుకుని అది లేవకముందే లేచి బయటికి వెళ్ళి ఎనిమిదింటి కొచ్చాను. అలా తప్పుతుందా? నేను కనపడగానే నన్ను నిలవబెట్టి, నా పాదాలు కళ్ళకద్దుకుంది. మర్నాడు కూడా చీకటితోనే లేచిపోయి అది మడి గట్టుకున్న తరవాత వచ్చాను. కాని తప్పలేదు. మళ్ళీ మడి గట్టుకుంటానన్నది. ఆఫీసుకు శలవురోజుగా చూసి ఒంటిగంట కింటికి వచ్చినా తప్పలేదు. ఇల్లు వదిలి దేశంమీద లేచిపోయే వాళ్ళ భార్యలందరూ చెడ్డవాళ్ళని చెప్పలేం!

ఇంకో మోసం కూడా జరిగింది. తెల్లవారుగట్ల గదిలో నమస్కారాలు చేయించుకుంటే ఎవరికీ తెలీదేమో కాని కొంత పొద్దెక్కిన తరవాత ఆరుబయట చేయించుకున్నారో, లోకమంతా తెలిసిందే! మీ భార్య ఇతరులు చూసి ఏమనుకున్నా లెక్కచెయ్యని పతివ్రత అయితే అడగక్కర్లేదు.

దీనితోనే నాకు దాన్ని చూస్తే హడలయిపోతే, ఇది చాలక పూర్వం చేసుకునే షోకులన్నీ మానేసి జుట్టు గోళ్ళతోనే దువ్వి కొప్పు పెట్టుకుంది, పెద్ద కుంకుంబొట్టు పెట్టింది. నీరుకాయచీరలు కాశపోసికట్టి భీకరాకారం దాల్చింది. రామ రామ! మనిషిలో ఒక్క రవ్వయినా ఆకర్షణ లేకుండా పోయింది. కుక్కిన పేనల్లే వుండవలసిందే కాని వులకటానికీ పలకటానికీ వీలులేదు. అక్కడికీ మనసు పట్టలేక ఈ అవతారంలోనే అందంగా వుండకూడదా అంటే, నవ్వి, 'ఏం పిచ్చండీ మీకు? అందంగా వుండాలంటే షోకులే చేసుకోరాదా ఏమిటి?' అంది. అంతటితో నా నోరు కట్టు.

కొద్ది కాలమయిన తరవాత నా భార్య, నే నుత్త నమస్కారాలతో తృప్తి పడటం లేదనేమో పూజా నమస్కారాలు ప్రారంభించింది. ఉదయం నేను లేవగానే పూలతో తయారు. అవి నా కాళ్ళమీద పూజచెయ్యటం, ఆ పూలు కొప్పులో పెట్టుకోటం.

"పూలన్నీ నాకే పూజచేస్తే దేముడికో!" అన్నా నొకనాడు.

"దేముడికి పూలెందుకు? నేను దేముడిపూజ మానేశాను."

నా గుండె బద్ధలయింది. తరతరాలనించి వస్తున్న దేముడిపూజ యిప్పుడు మానేస్తే నెత్తి అదుస్తుంది!

"ఎందుకు మానేశావు?" అన్నాను గదమాయించి.

అది మహా వినయంతో "క్షమించండి, నాకా దేముడితో పనిలేదు. నాకా రాతిలింగాల్లో, ఇత్తడి బొమ్మల్లో నమ్మకం పోయింది. జ్యోతల్లే మీరు సాక్షాత్తూ నా కళ్ళక్కన పడుతుంటే_"

"నివేదనైనా చేస్తున్నావా?"

"లేదు"

నాకు తక్షణం ఎక్కడికైనాపోయి ఎక్కెక్కి ఏడవాలనిపించింది.

దాన్ని కోప్పడి యేమీ లాభంలేదు ఇప్పుడీ ధోరణి మారి వెనకటితోవలో పడితే నన్ను గడ్డిపరకకింద చూడదు. నేను సన్యసించవలసినవాణ్ణే. దేవతార్చన చూసినప్పుడల్లా గుండె బద్దలవుతున్నది. ఎంతకాలం దేముడీ అకార్యం వోరుస్తాడు? దానికేం? దాని పాతివ్రత్యం దాన్ని రక్షిస్తుంది, దెబ్బపడేది నానెత్తిన.

ఈ దుస్థితిలో ఒకనాడు నాభార్య నాతో, అమృతమంటి మాట ఒకటి అన్నది.

"యేమండీ, ఇంట్లో పూజా పునస్కారాలు లేకపోవటం నాకు బాగాలేదు."

"అద్భుతమైనమాట అన్నావు. నీ బుద్ధికింత మంచి ఆలోచన ఈమధ్య ఎన్నడూ వచ్చినట్టు నాకు గుర్తులేదు! దేవతార్చనకు మామూలు ప్రకారం పూజా నివేదనలు చెయ్యి."

అది నాకు వళ్ళు మండేటట్టు తల అడ్డంగా తిప్పి "అది కాదు, ప్రతిరోజూ మీకే పూజ చేస్తాను" అన్నది.

నా వెంట్రుకలు ఒక్కసారి నిక్కపొడుచుకున్నై. భయంతో శరీరం యావత్తూ కంపర మెత్తింది. ఎలా వద్దనను?

నా చేత స్నానం చేయించింది. మా అత్తవారిచ్చిన బరంపురం పట్టు తాపితాలు తడిపి ఎండేసి, అవి నాచేత కట్టించింది. ఒక పీటమీద పసుపురాచి ముగ్గుపెట్టి దానిమీద కూర్చోమంది. పట్టుబట్టలు చెడిపోవా అంటే వెధవ పట్టు బట్టలు పోతేపోయినయ్యంది. కూర్చున్నాను. నెత్తినిండా పూలు అక్షింతలూ వేసింది. నీరు చిలకరించింది. బట్టలన్నీ ధ్వంసమయినాయి. నేను సగంపైగా చచ్చి ఉన్నాను.

ఈ సమయంలో 'దొడ్డమ్మా' అంటూ వచ్చాడు పడిపోయినట్టు, మా మరదలి కొడుకు, నాపాలిటి యమకింకరుడల్లే!

ఇంకా ఈవిధంగా జరుగుతునే వుంది. కాని నేను తగిన మనోబలం తెచ్చుకుని త్వరలో ఇది అంతమయ్యేటట్టు చేస్తాను. నన్ను కుక్కను చూసినట్లు చూస్తే చూసింది, నా భార్య మళ్ళీ నా దగ్గరికి వాలుజడేసుకుని, చక్కని చీర కట్టుకుని, మొహం సబ్బువాసనా, ఫేసు పౌడరు వాసనా కొట్టుతూ వస్తుందా అని అనుకున్నప్పుడల్లా గుండె నీరవుతున్నది.

(ప్రథమ ముద్రణ : నవంబరు 1933, ఆంధ్రభూమి)